

Wojciech CIĘŻKOWSKI Wydział Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii Politechniki Wrocławskiej

KAMIENIOŁOMY SALOMONA I SZTOLNIA EZECHIASZA – DWA OBIEKTY GÓRNICTWA PODZIEMNEGO W JEROZOLIMIE

Jerozolima jest świętym miejscem trzech głównych religii monoteistycznych. W jej liczącej kilka tysięcy lat historii, w kredowych wapieniach podłoża wykonano wiele prac. Z powstałych obiektów dwa zwracają specjalną uwagę – odegrały one szczególną rolę w powstaniu miasta i są rezultatem klasycznej działalności górniczej. Miejsce założenia Jerozolimy uzależnione było od ujęcia wody. Źródło Gichon (też: Najświętszej Marii Panny), położone w dolinie Cedronu, funkcjonuje do dziś. Źródło wypływa u stóp wzgórza Ofel, na którym założono pierwsze miasto, a które to wzgórze znajduje się poza obecnymi murami Jerozolimy. Aby zapewnić mieszkańcom zaopatrzenie w wodę, zwłaszcza w trakcie oblężenia, wody źródła doprowadzono pod wzgórze wyrobiskami, z których wodę czerpano specjalnym szybem. Najokazalszym z tych wyrobisk jest sztolnia zwana tunelem (kanałem) Ezechiasza, nazwana od nazwiska ówczesnego króla Judy, wykonana ok. 700 r. p.n.e. (2 Krl 20,20). Posiada ona długość ok. 550 m, kręty przebieg i przekrój najczęściej wysmukłego rombu o wysokości pozwalającej na swobodne jej przejście. Sztolnia wykonana została pracami prowadzonymi równocześnie od dołu i od góry, a moment połączenia obu wyrobisk opisany został przy jej wylocie na specjalnej inskrypcji umieszczonej tam przez budowniczych. Przepływająca kanałem woda zasila do dziś biblijną sadzawkę Siloe. Drugim z prezentowanych obiektów są tzw. kamieniołomy Salomona (groty Sedecjasza). Jest to kompleks podziemnych wyrobisk, ciągnący się od północnych murów Starego Miasta ku południowi, pod dzielnicą mużulmańską. Kompleks ten ciągnie się na długości ok. 200 m, średnio 9 m poniżej poziomu ulic i zajmuje obszar ok. 20 tys. m². Obecne wejście do wyrobisk znajduje się pomiędzy Bramą Damasceńską a Bramą Heroda, naprzeciw arabskiego dworca autobusowego. Prawdopodobnie z tych wyrobisk pochodzą bloki, z których Salomon zbudował tzw. Pierwszą Świątynię (ok. połowy X w. p.n.e.), a Herod Wielki rozbudował ją tworząc tzw. Drugą Świątynię (pierwsza połowa I w. p.n.e.). Wydobywanie bloków skalnych trwało tu okresowo aż do początków XX w. Dotąd zachowały się liczne ślady prac górniczych, w tym równych powierzchni po wycinanych blokach. Oba obiekty są udostępnione lecz nie leżą na typowych trasach zwiedzania Świętego Miasta.